

Sygn. akt XVII Ka 1153/16

WYROK

W IMIENIU RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu w Wydziale XVII Karnym-Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Jarosław Komorowski

Sędziowie: SSO Agata Adamczewska

SWSG Bartosz Stangierski

Protokolant: st. prot. Karolina Tomiak

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu Jerzego Derdy

po rozpoznaniu w dniu 15 grudnia 2016 r.

sprawy **J. D. (2) (D.)**

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Lesznie

z dnia 10 sierpnia 2016 r. – sygn. akt II K 270/16

1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;
2. zwalnia oskarżonego od obowiązku zwrotu Skarbowi Państwa kosztów postępowania odwoławczego, w tym nie wymierza mu opłaty za II instancję.

Bartosz Stangierski Jarosław Komorowski Agata Adamczewska

UZASADNIENIE

J. D. (2) został skazany prawomocnymi wyrokami: Sądu Rejonowego w Białogardzie z dnia 24 września 2009 r. w sprawie o sygn. akt II K 186/09, z dnia 24 lutego 2011 r. w sprawie o sygn. akt II K 687/10, z dnia 21 kwietnia 2011 r. w sprawie o sygn. akt II K 8/11, z dnia 2 grudnia 2011 r. w sprawie o sygn. akt II K 334/11, z dnia 12 stycznia 2012 r. w sprawie sygn. akt II K 542/11, z dnia 18 grudnia 2012 r. w sprawie o sygn. akt II K 542/12 (wyrok łączny) i z dnia 8 kwietnia 2014 r. w sprawie o sygn. akt II K 85/14 oraz Sądu Rejonowego w Lesznie z dnia 15 maja 2015 r. w sprawie o sygn. akt II K 216/15.

Wyrokiem łącznym z dnia 10 sierpnia 2016 r. w sprawie II K 270/16 Sąd Rejonowy w Lesznie na podstawie art. 85 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. i art. 87 § 1 k.k. w zw. z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2015.396) połączył orzeczone wobec skazanego J. D. (2) jednostkowe kary ograniczenia wolności orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w Białogardzie z dnia 24 lutego 2011 roku w sprawie o sygn. akt II K 687/10 i z dnia 2 grudnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt II K 334/11 oraz pozbawienia wolności w wyroku Sądu Rejonowego w Białogardzie z dnia 21 kwietnia 2011 roku sygn. akt II K 8/11 i wymierzył mu karę łączną 10 (dziesięciu) miesięcy pozbawienia wolności (punkt 1 wyroku). Nadto na podstawie art. 85 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 19 ust 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. (...).396) Sąd Rejonowy połączył orzeczone wobec skazanego jednostkowe kary pozbawienia wolności w sprawach

Sądu Rejonowego w Białogardzie z dnia 8 kwietnia 2014 roku sygn. akt II K 85/14 oraz Sądu Rejonowego w Lesznie z dnia 15 maja 2015 roku sygn. akt II K 216/15 i wymierzył karę łączną 2 (dwóch) lat i 1 (jednego) miesiąca pozbawienia wolności (punkt 2 wyroku). W kolejnym rozstrzygnięciu Sąd I instancji na podstawie art. 577 k.p.k. zaliczył na poczet orzeczonej w punkcie 1 kary pozbawienia wolności okresy rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 6 listopada 2010 r. do dnia 7 listopada 2010 r., od dnia 2 maja 2013 r. do dnia 9 października 2013 r. oraz od dnia 9 grudnia 2015 r. do dnia 14 czerwca 2016 r., a na poczet orzeczonej w punkcie 2 kary pozbawienia wolności zaliczył okresy rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 28 stycznia 2015 roku do dnia 27 lipca 2015 r. W pozostałym zakresie Sąd Rejonowy rozstrzygnął, iż wyroki podlegające łączeniu pozostawia do odrębnego wykonania (punkt 4) i umorzył postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego (punkt 5). Nadto Sąd I instancji orzekł o kosztach obrony z urzędu (punkt 6) oraz zwolnił skazanego od obowiązku ponoszenia kosztów postępowania (punkt 7).

Wyrok łączny został zaskarżony przez obrońcę skazanego w części, tj. obejmującej rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 1, 2 i 5. Skarżący rozstrzygnięciu zawartym w punkcie 1 orzeczenia Sądu Rejonowego zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 85 k.k. w zw. z art. 91 § 2 k.k. Nadto odnośnie kary łącznej orzeczonej w punkcie 2 zaskarżonego apelujący wskazał na rażącą jego zdaniem niewspółmierność kary. Uwzględniając powyższe zarzuty obrońca wniósł o zasądzenie na jego rzecz kosztów obrony udzielonej z urzędu na rzecz J. D. (2) w postępowaniu odwoławczym oraz o zmianę wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Lesznie w ten sposób, że:

- a) w punkcie 1 uwzględniona zostanie kara jednostkowa 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności wymierzona wyrokiem Sądu Rejonowego w Białogardzie z dnia 12 stycznia 2012 r. w sprawie II K 542/11, a wymiar kary łącznej – uwzględniającej to skazanie – zostanie oznaczony na 1 rok i 8 miesięcy pozbawiania wolności;
- b) w punkcie 2 wymierzona zostanie kara łączna w wysokości 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy skazanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie zauważyć należy, że w dniu 1 lipca 2015 r. weszła w życie ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2015.396), na mocy której zmieniono między innymi przepisy rozdziału IX kodeksu karnego dotyczącego zbiegu przestępstw oraz łączenia kar i środków karnych. Niemniej jednak zgodnie z treścią art. 19 ust. 1 ww. ustawy, przepisów rozdziału IX ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym tą ustawą, nie stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, chyba że zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy. Mając zatem na względzie, że J. D. (2) ostatni raz przez polski sąd został skazany w dniu 15 maja 2015 r. i wyrok ten uprawomocnił się w dniu 23 maja 2015 r., w niniejszej sprawie zastosowanie miały przepisy w brzmieniu sprzed w/wym. nowelizacji.

Przechodząc do szczegółowego omówienia zarzutów apelującego stwierdzić należało, iż wbrew sugestiom apelującego, kara łączna orzeczonej przez Sąd Rejonowy w Lesznie w punkcie 1 wyroku nie może objąć kary jednostkowej wymierzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Białogardzie z dnia 12 stycznia 2012 r. w sprawie II K 542/11 w wysokości 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności. Powyższe rozstrzygnięcie odpowiada prawu i nie może zmienić tego okoliczność, że trzy spośród czterech przestępstw składających się na ciąg wyodrębniony wyrokiem Sądu Rejonowego w Białogardzie z dnia 12 stycznia 2012 r. zostały popełnione przed dniem 24 lutego 2011 r., a więc przed datą wydania wyroku tegoż Sądu w sprawie II K 687/10. Niedopuszczalne jest postulowane przez odwołującego objęcie wyrokiem łącznym całej kary wymierzonej skazanemu wyrokiem Sądu Rejonowego w Białogardzie w sprawie II K 542/11, gdyż powodowałoby to konieczność wyeliminowania jednego przestępstwa z ciągu. Przypomnieć w tym momencie należy, że wyrok z dnia 12 stycznia 2012 r. obejmował czyny przestępne, które skazany popełnił w dniach 19 stycznia 2011 r., 25-26 stycznia 2011 r., w styczniu 2011 r. oraz 01-02 kwietnia 2011 r. Skarżący nie dostrzega, że jego koncepcja spowodowałaby konieczność dzielenia ciągu przestępstw, na który składają się powyższe czyny, na odrębny ciąg, w skład którego weszłyby trzy czyny popełnione przed dniem 24 lutego 2011 r. oraz przestępstwo popełnione w dniu

01-02 kwietnia 2011 r. i wymierzenie za nie odrębnych kar jednostkowych. Instytucja wyroku łącznego ukierunkowana jest na racjonalizację wykonania kary, nie zaś na mnożenie kar jednostkowych, czy też ich modyfikację. Na tym etapie postępowania niemożliwe jest ponowne rozpatrywanie okoliczności, które legły u podstaw wymierzenia określonych wcześniej kar, a do tego zmuszony byłby Sąd Okręgowy gdyby uznał za zasadne wnioski odwołującego, co oznaczałoby niemożliwą do zaakceptowania na gruncie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. ingerencję w prawomocne orzeczenia.

Sprawca skazany w warunkach art. 91 § 1 k.k. został ukarany za wszystkie przestępstwa wchodzące w skład ciągu przestępstw, a więc za wszystkie razem i za każde z osobna – tyle, że wymierzono mu jedną karę. Ciąg przestępstw konstruowany jest na podstawie obiektywnych i zawinionych zachowań, dlatego wykluczona jest jakakolwiek wybiórczość lub swoboda sądu w kwalifikowaniu pewnych przestępstw jako pozostających w ciągu oraz wyłączeniu z tego ciągu innych. W sytuacji zatem, gdy kary orzeczone za ciąg przestępstw oraz za inne przestępstwo (przestępstwa) są tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu, możliwe jest połączenie kar jedynie pod warunkiem spełnienia wymogu chronologii przestępstw. W związku z tym za podstawę oceny czy czyny zostały popełnione przed datą wydania pierwszego wyroku konieczne jest przyjęcie daty ostatniego z czynów wchodzących w skład ciągu. Skoro ostatnie przestępstwo wchodzące w skład ciągu zostało popełnione w dniu 01-02 kwietnia 2011 r., a więc po dacie wydania pierwszego wyroku w rozumieniu art. 85 § 1 k.k. w sprawie II K 687/10, to tym samym kara orzeczona za ten ciąg nie może być objęta karą łączną.

Dalej winno się podkreślić, iż przy kolejnym zbiegu przestępstw, który mógł być uwzględniony przez Sąd meriti łączeniu podlegały jedynie kary pozbawienia wolności, bowiem kary grzywny zostały orzeczone jedynie w jednym uwzględnionym w ramach tego zbiegu wyroku. Najniższą możliwą do orzeczenia karą łączną była zatem kara 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, a najwyższą kara 2 lata i 10 miesięcy pozbawienia wolności. Ostatecznie Sąd Rejonowy wymierzył skazanemu karę łączną w wymiarze 2 lat i 1 miesiąca pozbawienia wolności. Skarżący zaś wniósł o wymierzenie J. D. (2) kary łącznej w wymiarze 2 lat. Abstrahując na moment od rzeczywistych motywów sformułowanego przez apelującego żądania, tj. dążenia do orzeczenia kary łącznej w wymiarze pozwalającym na warunkowe zawieszenie jej wykonania, stwierdzić należało, że różnica 1 miesiąca pozbawienia wolności w analizowanym przypadku nie może być uznana za rażącą niewspółmierność kary w rozumieniu art. 438 pkt 4 k.p.k. Nie chodzi w cytowanej normie o każdą ewentualną różnicę co do wymiaru sankcji karnej, ale o różnicę ocen tak zasadniczej natury, iż można ją określić jako znaczną, wyraźną i oczywistą, a więc niemożliwą do zaakceptowania dysproporcję między karą wymierzoną, a karą zasłużoną. Niezasadnie podnosi przy tym obrońca, iż art. 89 § 1 k.k. w brzmieniu przed dniem 1 lipca 2015 r. pozwalał na warunkowe zawieszenie wykonania orzeczonej w punkcie 2 wyroku Sądu Rejonowego kary łącznej. Skarżący pomija, że przytoczona norma prawa materialnego odsyłała do art. 69 k.k. Stosownie zaś do dyspozycji art. 69 § 1 k.k. w brzmieniu przed dniem 1 lipca 2015 r., sąd mógł warunkowo zawiesić wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności, która nie przekraczała 2 lat. Taka okoliczność z uwagi na wysokość orzeczonej kary łącznej nie zaistniała w przedmiotowej sprawie.

Podkreślenia wymagał fakt, iż czyny wchodzące w skład analizowanego zbiegu godziły w różne dobra prawne, tj. nie tylko w mienie, ale także w wiarygodność dokumentów. Co prawda skazany popełnił przestępstwa, za które został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Białogardzie z dnia 8 kwietnia 2014 r. w sprawie II K 85/14 oraz Sądu Rejonowego w Lesznie z dnia 15 maja 2015 r. w sprawie II K 216/15 w stosunkowo krótkim odstępie czasu, ale działał na szkodę różnych pokrzywdzonych oraz w oddalonych od siebie miejscach. Z uwagi na rozbieżność między wskazanymi wyżej elementami, mniejsza była także możliwość wykorzystania przy orzekaniu kary łącznej zasady absorpcji, która zgodnie ze zbieżnymi poglądami doktryny przedmiotu oraz judykatury winna mieć charakter wyjątkowy, tak jak i zresztą zasada kumulacji wykorzystywana w przypadku odwrotnym. Zasadnie więc Sąd Rejonowy zdecydował się na orzeczenie kary łącznej stosując zasadę asperacji (absorpcji częściowej). Kara łączna w wysokości 2 lat i 1 miesiąca pozbawienia wolności jest mimo wszystko niższa o ponad ¼ od maksymalnej kary łącznej możliwej do orzeczenia w realiach niniejszej sprawy. Godzi się również podkreślić, iż trafnie wskazał Sąd Rejonowy, że skazany jako osoba wielokrotnie karana, a więc niedostosowana do obowiązujących norm społecznych i prawnych, nie zasługuje na dobrodziejstwo warunkowego zawieszenia wykonania kary. Konstatacji tej nie zmienia fakt uprzedniego orzeczenia przez Sąd Rejonowy w Lesznie w sprawie II K 216/15 kary pozbawienia wolności z zastosowaniem instytucji określonej

w art. 69 § 1 k.k. Przypomnieć należy, że przy doborze właściwej zasady wymiaru konkretnej kary łącznej nie uwzględnia się już okoliczności mających wpływ na kary jednostkowe. Z opinii skazanego z Zakładu Karnego wynika, iż jego proces resocjalizacji nie został jeszcze ukończony, a jego zachowanie należy uznać jedynie za poprawne. J. D. (2) w warunkach pozbawienia wolności dostosowuje się do panujących w jednostce penitencjarnej regulacji, aczkolwiek niczym szczególnym się nie wyróżnia. Nie sposób także pomijać faktu, że żaden z wyroków skazujących nie zapobiegł popełnianiu przez skazanego kolejnych, podobnych przestępstw.

Uwzględniając wszystkie powyższe rozważania oraz fakt, iż Sąd Okręgowy nie znalazł okoliczności, które powinien brać pod uwagę z urzędu, co pozwalałoby na wyrokowanie poza granicami zaskarżenia i podniesionych zarzutów zawartych w apelacji, orzeczono jak na wstępie.

Na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych, Sąd Okręgowy zwolnił skazanego od obowiązku zwrotu Skarbowi Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, uznając, że nie będzie w stanie ich ponieść ze względu na okoliczność, że w warunkach izolacji penitencjarnej nie jest zatrudniony.

Bartosz Stangierski Jarosław Komorowski Agata Adamczewska